

GROEN LICHT VOOR DE BOOM

Initiatiefvoorstel | 14 juni 2023

D66

kaag en braassem

SAMEN
VOOR
KAAG &
BRAASSEM

Inleiding

- Laat een kind tekenen, en de kans is groot dat er een boom op papier verschijnt. Vraag een volwassene waar die rust vindt, en de kans is groot dat die zegt: in het bos, een polderlandschap of onder een boom. Bomen zijn essentieel voor ons welzijn.
- Het is belangrijk dat dit ook tot uitdrukking komt in onze leefomgeving. Hoeveel volgroeide bomen zie jij:
 - Vanuit je slaapkamerraam of woonkamer?
 - Op weg naar de supermarkt of school?
 - Tijdens het halen van een frisse neus?
 - Sta je geregeld stil bij de schoonheid van de bloesem, de pracht van de bladeren of de kwetterende vogeltjes?
- Veel inwoners kennen het geluksgevoel dat de natuur kan geven. De foto's op *Kaag en Braassem op zijn mooist* getuigen daar in ieder geval wel van. De polderlandschappen met een verre bomenrij, onze meren en in de verte een kerk en bomenrij, of die ene beeldbepalende boom– allemaal parels in en voor onze gemeente.
- Dat unieke landschap moet behouden blijven en waar mogelijk versterkt. Zeker in de transitie (energie, wonen, water) waar we nu voor staan vraagt dat extra aandacht: je kan een gebied maar éénmaal verpesten.

Inleiding

- Wat veel minder mensen zich realiseren is het werk wat bomen voor ons verzetten. Hoeveel koeler één grote boom een buurt al kan maken in een hittegolf.
- Vergeet ook niet hoeveel CO₂, verontreiniging en geluid een boom uit de lucht filtert voor ons. Bomen en bossen zijn één van de grootste zuurstofleveranciers.
- Hoe een boom wateroverlast voorkomt dankzij het absorberend vermogen van de bladeren en de doorworteling van de grond.
- Vergeet ook niet aan hoeveel dieren en planten een boom een thuis geeft.
- Door die onbekendheid over de waarde van bomen gaan vaak andere belangen voor. Het niet hoeven vegen van bladeren op de parkeerplaats, of de afweging dat kap van een oude boom het goedkoopste is.
- Met dat gebrek doen van onszelf tekort. Daar stoppen we nu mee, we draaien de afweging om: **Groen licht voor de boom!**
- Wij hopen dat het college onze voorstellen samen met inwoners oppakt en zo de leefomgeving van mens en dier bevordert. Als een groene en gezonde oase tussen de omliggende stedelijke gebieden.

Aldus de indieners van dit voorstel: [Carsten Zwaaneveld](#) (D66 Kaag en Braassem) en [Hilde Bax](#) (Samen voor Kaag en Braassem).

De raad roept het college op tot:

1

Het aanvullen van de LIOR met 30% bladerdek in alle buurten en 1 boom per nieuwbouwwoning

Concreet betekent dit: Verhoog in de Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR) de aanplantnorm van 0,4 naar 1 met de mogelijkheid dit deels op private grond in te vullen waar passend | Neem een 30% bladerdeknorm op in de LIOR waarbij ruimte bestaat voor een ingroeipad | Geef nieuwe inwoners en bewoners van (nieuw)bouwoontwikkelingen zaailingen van bomen c.q. stimuleer initiatieven daartoe

2

Bomenkap enkel toestaan met vergunning of uitzondering

Concreet betekent dit: Herzie de Kapverordening | Pas daarbij het uitgangspunt 'nee, behalve indien' toe in plaats van 'ja, tenzij' | Kap alleen toe te staan bij ziekte van boom of gevaarstelling, behoudens wanneer herplant de artikel 4 (huidig) genoemde belangen verbeterd | Verplicht herplant van een boom in dezelfde categorie op eigen terrein | Actualiseer de lijst van beschermwaardige bomen | Stel een redelijke ondergrens voor de kapverordening vast | Neem een regelgeving op voor afkoop van de herplantplicht indien herplant tot onredelijkheden van overwegende aard zou leiden

3

CO₂-, klimaat- en landschapsneutrale vervanging van bomen

Concreet betekent dit: Neem in aanbestedingen van werkzaamheden aan de openbare ruimte werken zonder kap van bomen als voorwaarde op | Pas bij eigen werkzaamheden kap pas als laatste optie toe | Stel bij noodzakelijke kap CO₂-, klimaat- en landschapsneutraal als hard vereiste | Inventariseer hoe een gemeentelijke kwekerij als openbaar groen kan bijdragen aan beschikbaarheid van geschikte bomen en het drukken van kosten

4

Vruchtdragende bomen planten in alle kernen

Concreet betekent dit: Inventariseer waar een divers aanbod aan fruitbomen aan recreatieve wandel- en fietsroutes evenals in woonwijken het meest gewenst is | Ga in samenwerking met (I)KC's op zoek naar geschikte locaties voor voedselbossen

5

Het vastleggen van biodivers en toekomstbestendig bomenbeleid

Concreet betekent dit: Neem het versterken van flora en fauna als eigenstandig belang op in de richtlijnen voor assortimentskeuze | Analyseer welke gevolgen klimaatverandering heeft voor de gezondheid van ons bomenbestand en pas onderhoud en aanplantassortiment daarop aan

Leeswijzer

- 06 | LIOR aanvullen met 30% bladerdek in alle buurten en één boom per nieuwbouwwoning
- 09 | Kappen van bomen enkel met vergunning of uitzondering
- 11 | CO₂-, klimaat- en landschapsneutrale vervanging van bomen
- 13 | Vruchtdragende bomen planten in elke kern
- 14 | Leg biodivers en toekomstbestendig bomenbeleid vast
- 16 | Financiële dekking
- 18 | Beleid: Eerdere politieke keuzes en initiatieven
- 21 | Beleid: Aanplant, levensloop en vervanging
- 23 | Beleid: Kapverordening

Voorstel 1: 30% bladerdek en één boom

- De boom-voor-een-boom-gedachte lijkt in onze gemeente ondertussen geland te zijn. Toch zijn er nog veel vergrijsde, versteende gebieden in onze kernen. Plekken waar niet iedere inwoner zicht heeft op minstens drie volgroeide bomen, waar geen verkoelende werking in de zomer te vinden is en waar winterse neerslag ongefilterd door bomen het riool inloopt.
- Wereldwijd is nu de 3-30-300 regel in opkomst. Elke inwoner heeft zicht op minstens 3 bomen, woont in een buurt met minstens 30% bladerdek en heeft op maximaal 300 meter een park of plantsoen met bomen in de buurt.
- Een groot deel van de gemeente voldoet op het eerste gezicht aan de 3 bomen en 300 meter: enige vorm van natuur is nooit ver weg in onze kernen. De 30% bladerdekbedekking wordt echter op veel plekken niet gehaald.
- Door nu te beginnen met de aanleg van extra bomen, en dit steeds mee te nemen in zowel nieuwbouwontwikkelingen als de herinrichting van wijken en pleinen, kunnen we naar die 30 procent groeien. Zo krijgt onze gemeente gelijke tred lopend met veranderend weer (meer hitte, meer neerslag, vaker vervuilde lucht) steeds meer bomen die dat tegengaan.

Voorstel 1: 30% bladerdek en één boom

- Het gemeentelijk Beheerplan Bomen benoemt al duidelijk de sociale, ecologische en economische meerwaarde van bomen. Het document erkent terecht dat hoe hoog die waarden zijn, afhangt van de schaal, mate en wijze waarop bomen worden benut.
- Wie dit nader invult, komt al snel vele onderzoeken tegen die dit bewijzen. Enkele voorbeelden ter illustratie:
 - Een enkele [volwassen boom](#) kan al 2 graden temperatuurdaling veroorzaken, 45,5 kg/jaar aan CO₂-vastleggen, 1,6 kg vervuilende stoffen uit de lucht filteren en 5700 liter water per jaar afvangen.
 - Het effect op de gevoelstemperatuur is veel groter: die kan op de warmste zomerdagen tot wel tot 16 a 19 graden afnemen, bleek uit [onderzoek](#) in Amsterdam. Een boom kan zo wel [10 airco's uitsparen](#).
 - Een groene leefomgeving [bevordert](#) de sociale binding en het ervaren gevoel van veiligheid.

Bomen brengen **schoonheid**, bepalen in belangrijke mate de **identiteit** van een dorpskern, dragen bij aan een **gezond leefmilieu** en zorgen voor een eigen microklimaat, werken **psychologisch gunstig** en **herinneren aan cultuurhistorische gebeurtenissen**.

Bomen kunnen kleine zoogdieren, vogels en insecten een **schuil-, slaap-, foerageer- of broedplaats** en tevens **oriënteringsmogelijkheden** bieden. Voor bepaalde planten, bijvoorbeeld mossen, maar ook paddenstoelen, kunnen bomen als **groeiplaats** fungeren.

Het wegvalen van bomen betekent vernietiging van kapitaal: bomen dragen bij aan een **hogere WOZ-waarde**; hebben **aantrekkingskracht** op dagbezoekers, winkelend publiek, recreanten en toeristen, en **besparen miljarden euro's in de gezondheidszorg**. (*Beheerplan Bomen*)

Voorstel 1: 30% bladerdek en één boom

- In de LIOR staan normen voor de inrichting van de openbare ruimte. Ontwikkelaars moeten zich hieraan houden. Meer over dat document staat [hier](#).
- Op dit moment is de norm 0,4 boom per nieuwbouwwoning in de openbare ruimte en er zijn geen regels gesteld over de hoeveelheid (potentieel) bladerdek per boom. Dat laatste is sterk afhankelijk van de geplante boomsoort en de mogelijkheid (onder- en bovengronds) uit te groeien tot volwassen boom.
- Door zeker te stellen dat bij de vele nieuwbouw die de komende jaren plaatsvindt in ieder geval één (i.p.v. 0,4) volwaardige boom per woning geplant wordt, creëren we een geleidelijk ingroeipad voor de toename van het boomareaal.
- Niet alle bomen staan op gemeentelijke grond. Inwoners kunnen ook in eigen tuin een boom zetten. Dat willen we stimuleren, bijvoorbeeld door zaailingen standaard aan te bieden bij nieuwbouw en inschrijving.
- Bij uitvoering van voorstel 2 (vergunningsplichtige kap) kan een deel van de LIOR-aanplant bij nieuwbouwinitiatieven ook in tuinen in plaats van in de openbare ruimte als dat omwille van kosten nodig is.

Voorstel 2: Reguleren van bomenkap

- De huidige kapverordening is verouderd en geeft – ook in de woorden van het college van b&w zelf – te weinig bescherming om grip op kap te hebben. Nadere uitwerking daarvan staat [hier](#).
- Door die ontbrekende bescherming kunnen bomen die ondertussen monumentale waarde hebben of onderdeel van een structuurzicht zomaar verdwijnen.
- Hierdoor kan een buurt verrast worden dat die ene door iedereen gewaarde boom omligt, omdat een aannemer of eigenaar dat gemakkelijker vindt.
- Ook bestaat er nauwelijks zicht op de mate waarin herplanting plaatsvindt of dat onze gemeente steeds verder verhardt.
- Een boom dient niet enkel van de grondeigenaar (of dat nu de gemeente is of een private grondeigenaar) maar de samenleving als geheel. Bomen gaan de komende decennia alleen maar belangrijker worden om onze leefomgeving gezond en prettig te houden.
- Voordat tot kap overgegaan mag worden moet daarom eerst gewogen worden of er noodzaak tot kap bestaat en hoe herplanting mogelijk is.

Voorstel 2: Reguleren van bomenkap

- Om die toets zeker te stellen met het uitgangspunt van de kapverordening wordt deze herzien van: ‘ja, tenzij’ naar ‘nee, behalve indien’
- Dit kent meerdere voordelen:
 - De gemeente heeft grip op voorgenomen kap. Nu kunnen er geen voorwaarden gesteld worden als een projectontwikkelaar of andere overheid wil kappen. Ook als dit het gemeentelijk beleid doorkruist. Met een kapverbod kan dat wel.
 - Private kap leidt nu tot publieke kosten. Dat terugdringen brengt maatschappelijke baten mee.
 - Als er overwegende bezwaren tot herplant van een gekapte boom zijn, kan om een herplantbijdrage gevraagd worden. Met zo’n Bomenfonds kan de gemeente een deel van haar groenambitie dekken.
- Om handhaving mogelijk te maken en tot een redelijk toepasbaar beleid te komen moet de nieuwe kapverordening een ondergrens bevatten: een per (categorie) boomsoort te bepalen hoogte/omvang, zodat zaailingen en andere hele jonge bomen buiten bereik van de verordening vallen.
- De lijst van volgens de kapverordening beschermwaardige bomen zou al in 2013 geactualiseerd worden. Dat is niet doorgegaan. Het is de hoogste tijd dat alsnog te doen. Zo is voor iedereen duidelijk welke bomen bijzondere waarde hebben voor onze inwoners.

Voorstel 3: Leefomgeving neutrale vervanging

- Wie kent ze niet. De beelden van een straat vol boomstronken vanwege een wegverbreding, rioolvervanging of iepenziekte.
- Het is vaak een pijnlijk beeld. De stronken doen herinneren aan de groene laan die de straat ooit was, maar voor de voorzienbare toekomst niet meer zal zijn.
 - Gekapte bomen zijn vaak minstens enkele tientallen jaren oud. Voordat de bomenrij na aanplant eenzelfde gevoel van groen, filtering, beschutting en verkoeling geeft kost veel tijd.
- Dit heeft directe gevolgen voor de leefbaarheid van de straat.
 - De zon komt ongefilterd binnen in woonkamers en veroorzaakt hitte-eilanden die de gezondheid van inwoners kan aantasten.
- Regenwater stroomt direct het riool in, met een groter risico op overstromingen.
- Lucht van passendere auto's wordt niet meer gefilterd.
- Ook is bekend dat ontbrekend buurtgroen de ervaren veiligheid en sociale binding doet afnemen.
- Het is noodzakelijk om zo min mogelijk bomen te kappen bij werkzaamheden, en waar mogelijk alternatieven te zoeken (zoals tijdelijk verplaatsing).

Voorstel 3: Leefomgeving neutrale vervanging

- Als het vermijden van kap niet mogelijk is, moet herstel in waarde het uitgangspunt worden – niet enkel herstel in aantal bomen. Dit is een extra stimulans niet te kappen.
- De kosten moeten liggen bij de partij die kap noodzakelijk beschouwt. Dat bevorderen we door in aanbestedingen voor de openbare ruimte de CO₂-, klimaat- en landschapsneutrale vervanging van bomen als voorwaarde op te nemen.
- Om kosten te mijden worden alternatieven bij voorbaat serieuzer genomen. Ook draagt het bij aan nadenken over aanplant op een manier die een boom gezond oud laat worden. De baten uit het Bomenfonds kunnen gebruikt worden voor de meerkosten die oudere herplant met zich meebrengt.
- Het aanbod aan beschikbare bomen, soms een knelpunt, kan vergroot worden door naast tiny forest ook openbaar groen in de vorm van een gemeentelijke kwekerij op te richten. Zo kunnen de biologische gezonde bomen en planten in onze dorpen de inwoners betrekken bij het groeiproces.

**Om mislukte aanbestedingen (en daarbij behorende vertraging en meerkosten) te voorkomen als blijkt dat voorshands niet gegarandeerd kan worden dat geheel geen kap plaatsvindt, zal nadere technische uitwerking nodig zijn of het vereiste als zwaarwegend zachte voorwaarde meetelt of als harde voorwaarde in het bestek opgenomen kan worden.*

Voorstel 4: Fruitbomen

- Onze gemeente zet veel in op preventie. Gezond eten en kennis over voedsel is daarvoor belangrijk.
- Een manier om dat van jongs af aan te bevorderen is het in de eigen leefomgeving kennis maken met hoe voedsel ontstaat.
- Ook voor volwassenen is het leuk om elk jaar als buurt met elkaar appels, peren, pruimen, kersen en dergelijke met elkaar te kunnen oogsten.
 - Wie droomt niet weg bij de Spaanse straten vol sinaasappelbomen? Of de herinnering aan die ene wandeltocht waar de natuur eetbaar was?
- Deze aanplant kan bovendien een gezonde aanvulling zijn op de wekelijkse boodschappen.
- Deze nota gaat enkel over bomen, maar ook in de verdere aanplant van openbaar groen valt de eetbaarheid van een soort nadrukkelijk als positieve overweging mee te nemen.
- Wandel- en fietsroutes met aanwezigheid van plukbaar fruit vergroot ook de recreatieve waarde van ons buitengebied.
- Daarnaast bieden deze bomen allerlei voordelen aan insecten, vogels en vlinders.
- Alle reden dus om een ruimtelijke fruitmand in alle kernen aan te gaan leggen in plaats van vruchtdracht als een reden te zien de boom niet te planten.
- Daarbij kan ook de samenwerking met het onderwijs gezocht worden door te bezien wat voor hen geschikte locaties zijn.

Voorstel 5: Biodivers en toekomstbestendig

- De ongeveer 10.000 bomen in onze gemeente zijn verdeeld over ongeveer 200 boomsoorten.
 - Voor bijna een kwart betreft dit essen en ongeveer een achtste zijn wilgen. Verder komen de els en elsdooorn veel voor.
- Er is daarmee enige, maar beperkte diversiteit aanwezig. Als we die versterken ontstaat robuuste natuur die tegen een stootje kan. Een ziekte of veranderd klimaat kan dan door de natuur zelf opgevangen worden, zonder gemeentelijk ingrijpen.
- Een breder palet aan soorten, helpt ook in het aansluiten op de behoeften van

zoogdieren, vogels, insecten. Het is dan wel belangrijk inheemse soorten te gebruiken. Boom en dier zijn dan al ‘aan elkaar gewend’.

In de richtlijnen voor assortimentskeuze staan nu – naast de noodzakelijke criteria (zoutgevoelige soorten aan strooiroutes; geen giftige soorten bij scholen; wortelopschot bij stoepen en fietspaden) - enkel criteria die de boom vanuit menselijk gezichtspunt bekijken. Wortelopschot bij plantsoenen voorkomen; vruchten die niet in de tuin of speelplaats mogen vallen; parkeerplaatsen waar geen druipende soort mag staan.

Hier mist het belang van vogel, insect en zoogdier – zeker in de meer verstedelijkte kernen. Dat belang moeten we gelijkstellen.

- Door het versterken van flora en fauna wel als eigenstandig belang mee te nemen in de richtlijnen voor assortimentskeuze krijgen diertjes, vogels en insecten een stem.

Voorstel 5: Biodivers en toekomstbestendig

- Om de natuur veerkrachtiger te maken is het belangrijk daarbij alvast vooruit te kijken: welke gevolgen heeft klimaatverandering?
 - Niet elke boom kan goed tegen periodes van langdurige droogte, hitte of lage grondwaterstanden.
 - Ook langdurige regenval in combinatie met toenemende stormen kunnen reden zijn bomen te kiezen die daarin meebuigender zijn.
- Door daar nu alvast rekening mee te houden voorkomen we toekomstige kap vanwege onveilige situaties of ziekte van de boom. Kosten voor toekomstig onderhoud nemen hierdoor ook af.
- Momenteel loopt er veel wetenschappelijk onderzoek naar het aanpassen van het assortiment op basis van te verwachten klimaatverandering. Een keuze kan nu nog niet met zekerheid gemaakt worden.
- Door klimaatverandering als uitgangspunt in het beleid op te nemen borgen we hiervoor blijvende aandacht.
- Bijkomend voordeel is dat een meer divers bomenbestand tegen allergieën helpt. Het zorgt voor een lagere piek in pollenconcentraties. Ook het voorstel tot vruchtdragende bomen draagt daaraan bij.

Financiële dekking

- Dit initiatiefvoorstel vraagt om een omslag in denken. De maatschappelijke meerwaarde hiervan is op de langere termijn groot. De Blue zones bewijzen al dat gezonde natuur en gezonde mensen hand in hand gaan.
- Toch kan niet oneindig in de toekomst geïnvesteerd worden. Daarvoor heeft de gemeente niet de middelen. Preventie-effecten worden bovendien niet direct zichtbaar in lagere gemeentelijke uitgaven.
- Het voorstel bevat daarom ook een aanzet tot financiële dekking en reeds gedane investeringen.
 - Bij de 'Focus met ambitie' is in 2019 besloten om 4 x 100.000,- euro extra te besteden aan nieuwe groenprojecten in de gemeente.
- Ook voor deze periode zijn er extra incidentele en structurele gelden in de CUP-besprekingen ter beschikking gesteld om tot een verbetering van het groen in onze gemeente te komen. Dat gaat om enkele tonnen.
- Dit voorstel vormt voor een deel invulling van die ambitie.
- Enkele gedane voorstellen hebben ook positieve financiële effecten:
 - De afkoop van de herplantplicht in de kapverordening levert financiële middelen op.
 - Verminderde kap leidt tot een stabiel bomenbestand. Dit is kostenverminderend omdat vooral bomen in jeugd- en halfwasfase beheersbudget kosten.
 - Versterkt inzetten op inheemse en klimaatverandering bestendige soorten, evenals ruimte voor gezonde groei, maakt kosten voor beheer lager.

Financiële dekking

- Verder kan ingezet worden op strategische verwildering van een deel van het gemeentelijk groenbestand. Dit creëert ruimte in de formatie van de buitendienst en helpt flora en fauna.
- Het bevorderen van bomen in eigen tuin draagt bij aan het behalen van een deel van doelen (bijv. de 30% bladerdeknorm) zonder dat de gemeente onderhoudskosten heeft.
- De Rijksoverheid, provincie en het waterschap zetten alle in op klimaatadaptatie en waterbeheer.
 - Zo zijn in het CUP-knoppenmodel al middelen en ambtenaren opgenomen die zich met klimaatadaptatie bezig gaan houden.
 - Een nieuw provinciaal bestuur zal ook met fondsen en initiatieven voor een gezonde leefomgeving en versterken van het buitengebied (moeten) komen. Daarop kan de gemeente aanhaken.
- Dit geldt ook voor een slimme combinatie met werkzaamheden en financiering van het Hoogheemraadschap Rijnland.
- Als het onderzoek naar een gemeentelijke kwekerij positief is, helpt dit ook kosten te drukken.
- Participatie en het gevoel van eigenaarschap zijn zeker bij de aanleg en het onderhoud van groenprojecten van belang. Groen & Doen is daarbij het streven.
 - Hierin willen we wel voorkomen dat inwoners het gevoel krijgen alleen groen te krijgen tegen betaling of eigen inzet.
 - Een gezonde leefomgeving is een publiek goed. Dat hangt niet van je portemonnee of tijdsinzet af.

Eerdere politieke keuzes en initiatieven

- In 2014 wilde het college het aantal bomen in de gemeente van ruim 10.000 naar 9.000 bomen terugbrengen om 20.000 euro te besparen op uitvoeringskosten. Dit leidde tot verzet van de gemeenteraad.
 - Via [een motie van D66 en SvKB](#) sprak de gemeenteraad zich unaniem uit dat het voor de gemeente belangrijk is het bomenbestand op peil te houden.
 - Het college kreeg in diezelfde motie de opdracht mee te onderzoeken hoe 100% herplanting financieel mogelijk wordt. Dat bleek toen niet zomaar mogelijk, [meldde het college in september 2014](#).
- Het college stelde vervolgens voor het toenmalige beleid van 50% herplant te handhaven en geen extra budget vrij te maken. De resterende 50% bomen kon volgens het college ook niet met (financiële) bewonersparticipatie of inspraak behaald kan worden.
 - De raad stemde daarmee met 11 tegen 9 mee in: een [amendement van SvKB en D66](#) om wel te gaan voor volledig herplanten te gaan haalde het net niet.
- Later ontstond die ruimte wel: bij de Perspectiefnota 2016 is [een SvKB-D66 amendement aangenomen](#) om over te gaan tot 100% herplant van gekapte bomen, ditmaal met steun van de VVD.

Eerdere politieke keuzes en initiatieven

- De gemeente is snel naar die 100% herplant toegroeid blijkt uit [beantwoording van schriftelijke vragen van D66](#) in 2017.
- Onduidelijk is wel in hoeverre de herplant elders ook daadwerkelijk een kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van het groen oplevert- of enkel een gevolg is van de groei van het aantal woningen en wijken in de gemeente.
- Ook in latere jaren bleef de gemeenteraad aandacht vragen voor de waarde die bomen hebben voor onze leefomgeving. Zo diende SvKB twee initiatiefvoorstellen in:

- [“Groen onderhoud en groen behoud”](#) (2018) met

voornemens tot aanscherping van de regels voor kap, beter groenbeheer en het verhogen van het ambitieniveau.

- [“Focus op groen in dorpen en in het buitengebied van Kaag en Braassem”](#) (2019) met voornemens tot aanleg van tiny fruit forests en aanleg van groene oases.

- Vragen gingen vaak over grootschalige kap of monumentale bomen.

De vele bomenkap in Leimuiden (tenniscomplex, IKC de Lei, Leimuiden West, dorps hart Leimuiden) in de periode 2017-2020 leidde tot [kritische vragen van SvKB](#).

De kap van 4 monumentale bomen aan de Stapensestraat (Leimuiden) bracht [PRO ertoe vragen te stellen](#) over de rechtvaardiging.

Ook vroeg het CDA eind 2020 in het [vragenkwartier](#) aandacht voor de voorgenomen kap van 86 bomen bij de Wijde Aa/Ofwegen omwille van werkzaamheden van het hoogheemraadschap. [Na herhaalde vragen](#) bleef het college toen geen noodzaak zien tot bijstelling van bescherming van bomen, bijvoorbeeld door uitbreiding van de Kapverordening

Eerdere politieke keuzes en initiatieven

- Die lijn vertaalt zich door naar het raadsakkoord 2022-2026.
- In dat gezamenlijke document erkennen we als gemeenteraad de maatschappelijke meerwaarde van bomen, spreken we de ambitie uit meer bomen te planten en zijn gelijk enkele opties benoemd die dit efficiënt inpasbaar maken in de gemeentelijke bedrijfsvoering:
 - “Bij herinrichting van openbare ruimte planten we meer bomen. Dit verkoelt bij hittegolven, draagt bij aan welzijn en helpt biodiversiteit. “
 - “We gaan meer bloemrijke bermen aanplanten en het areaal aan plantvakken en bomen in woonwijken gaat omhoog (tegels eruit, planten erin). Dit stimuleren we ook bij particulieren.”
- “We kijken bij aanplanting van groen ook naar verscheidenheid in (inheemse) soorten. Bermen hoeven niet het hele jaar overal strak gemaaid te zijn. Bij groenonderhoud geven we biodiversiteit een kans, behalve als het nodig is voor de verkeersveiligheid. “
- “Zorg ervoor dat duurzaamheid/klimaatadaptatie (o.a. vergroenen van het grijs, kwalitatief goed groen met meer bomen) integraal onderdeel is van alle plannen m.b.t. de openbare ruimte (dus niet alleen de uit-/inbreidingsplannen maar ook bij plannen in het kader van groot onderhoud/vervanging).”

Aanplant, levensloop en vervanging

- De gemeente plant en kapt bomen niet zomaar. Daarvoor bestaat het [Beheerplan 2013](#). Dat is al tien jaar niet meer herzien.
 - Opvallend is dat veel potentiële monumentale en beschermwaardige bomen uit het beheerplan niet op de lijst beschermwaardige bomen in de Kapverordening staan. Ook is de doelstelling om de die verordening uit 2013 te vernieuwen nooit uitgevoerd.
- Het beheerplan kent een standaard aanplantmaat waarbij de stam op 1,30 meter hoogte een omvang moet hebben van 18 tot 20 cm (en diameter van 6 cm).
 - Wie kijkt naar wat feitelijk aangeplant wordt, ziet dunne sprietten. Dat komt overeen met de voorbeeldfoto's van [het sfeerbeeld aanplant bomen](#). Ook zeven jaar na aanplant vallen de essen nog in het niet bij de naastgelegen lantaarnpalen.
- De [LIOR 7.0](#) stelt verder voorwaarden aan particuliere ontwikkelaars.
- Bij uit- en inbreidingslocaties in woonwijken geldt de richtlijn van 45m² groen per eenheid, waarbij het aantal bomen in nieuwbouwprojecten 0,4 boom per woning is plus het aantal bomen dat voor het project is gekapt.
- Bestaande bomen, waar mogelijk handhaven, is het uitgangspunt.

Aanplant, levensloop en vervanging

- Bomen in groen moeten minstens 50 jaar in optimale staat meegaan; voor bomen in verharding geldt een vereiste levensduur van 30 jaar in redelijke staat.
 - Dit is beduidend korter dan de leidraad uit het [Handboek Bomen](#).
 - Het ligt qua ambitieniveau ook lager dan [onze buurgemeente Lisse](#).
- Bij voorgenomen kap van >9 bomen is een Bomen Effect Analyse verplicht.
- Om toekomstige problemen te voorkomen mogen leidingstroken niet onder bomen doorlopen; ook dient enige afstand gehouden tot worden tot nutsvoorzieningen om door- of omgroeien met wortels te voorkomen.

De bomenmix die Kaag en Braassem voorschrijft (1^e, 2^e, en 3^e categorie) gaat in dat handboek uit van omlopen van respectievelijk 40, 60 en 80-120 jaar. Als snelgroeiende soorten gekozen worden, is dit verkort tot 25, 35 en 45-60 jaar.

De gemeente Lisse wil waardevolle bomen minstens 120 jaar oud laten worden, structuurbomen 80 jaar en functionele bomen 30 jaar.

Kapverordening

- De kapverordening bepaalt wie onder welke voorwaarde een boom mag kappen. Het is daarmee het instrument voor de gemeente om, los van houvast voor eigen besluitvorming en beleid, grip te hebben op de bomenstand voor zover de provincie, het hoogheemraadschap of particuliere eigenaren voor een boom verantwoordelijk zijn.
- Een actuele verordening met passende reikwijdte en voorwaarde is dus essentieel.
- Onze kapverordening is sinds het ontstaan van de gemeente Kaag en Braassem ongewijzigd.
- De colleges van de gemeenten Alkemade en Jacobswoude hebben voor ons een voorstel gemaakt; de constituerende raadsvergadering van Kaag en Braassem nam op 2 januari 2009 het voorstel aan. Daarna verdween de bescherming van bomen in de schaduw van het raadswerk en de collegebezigheden hiervoor verdwenen.
- Anders dan in veel andere gemeenten is bomenkap bij ons grotendeels vrijgegeven. Slechts voor een zeer beperkt aantal bomen is wel bescherming opgenomen – als erkenning dat hun waarde breder is dan enkel gericht op de eigenaar van de grond waar ze op staan.
- De lijst met beschermde bomen staat op de volgende slide.

Kapverordening

Bomen zijn alleen beschermd indien ze aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De houtopstand die is vermeld op de lijst van beschermwaardige bomen.
 - De tabel met welke bomen dit betreft was tot voorkort echter in onleesbare vorm gepubliceerd. Na een verzoek van D66 is die lijst in 2022 weer hersteld.
- Een kleine indicatie van de lijst:
 - Kernen met een groot buitengebied - als Hoogmade, Oud Ade, Rijpwetering, Woubrugge en Leimuiden (incl. Bilderdam) - hebben relatief lange lijsten beschermwaardige bomen
 - In meer verstedelijkte kernen als Oude Wetering (11 bomen over 4 adressen) en Roelofarendsveen (5 bomen over 2 adressen) zijn amper beschermwaardige bomen aangewezen.
- De buiten de bebouwde kom gelegen houtopstand langs wegen en spoorwegen alsmede eenrijige beplantingen op of langs landbouwgronden, voor zover deze houtopstand uit andere soorten bestaat dan niet geknotte populieren of wilgen.

Kapverordening

- Buiten voorgaande lijst is kap toegestaan - ongeacht leeftijd, nut, functie of omvang van de boom.
 - Een beeldbepalende boom in een achtertuin mag dus zomaar om als de nieuwe eigenaar wil vertegelen.
 - Bij herinrichting van een plein mogen alle bomen gekapt worden en is terugplaatsing geen zekerheid.
 - Een wens tot meer parkeerplaatsen kan zomaar tot minder bomen leiden. Of tot het terugplaatsen van dunne sprietten die zo ingekapseld staan dat ze dun en zieking blijven om een jonge dood te sterven.
 - Idem voor de gezichtsbepalende eenrijige beplantingen in de bebouwde kom.
- Als inwoner van een straat waar een rij bomen is gekapt mis je jaren tot een decennium lang de bescherming tegen zon en inkijk. En vergeet niet het gemis aan het 'groene gevoel' totdat er weer bomen van enige omvang staan die dezelfde functie als eerder vervulden.

GROEN LICHT VOOR DE BOOM

Voor vragen en nadere informatie neem contact op met:

Carsten Zwaaneveld

D66 Kaag en Braassem

czwaaneveld@raad.kaagenbraassem.nl

Hilde Bax

Samen voor Kaag & Braassem

hbax@raad.kaagenbraassem.nl